

СТРАТЕГИЯ ЗА ПРОЗРАЧНО УПРАВЛЕНИЕ И ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА КОРУПЦИЯТА ЗА ПЕРИОДА 2006-2008

26 Януари 2006

Въведение

Отчитайки постигнатите до момента резултати за ограничаване на корупцията и оценката от изпълнението на Националната стратегия за противодействие на корупцията 2001 - 2005 г., настоящата стратегия доразвива и конкретизира приоритетните области за превенция и противодействие на корупцията, включително по високите етажи на властта чрез:

§ гарантиране на прозрачно управление и отчетност в дейността на държавната администрация;

§ регламентиране на ясни и ефективни правила за взаимодействие между гражданите и служителите в администрацията;

§ увеличаване на прозрачността при вземане на решения на управленско ниво;

§ утвърждаване на ценности като почтеност и морал в обществените отношения;

§ предотвратяване на корупционни практики;

§ повишаване на общественото доверие в институциите, засилване на гражданския контрол.

Корупцията е една от сериозните заплахи за основните принципи и ценности на съвременното демократично общество. Тя подкопава доверието на гражданите в демокрацията, разрушава върховенството на закона, представлява отрицание на правата на човека и възпрепятства общественото и икономическото развитие.

Постигането на осезаеми резултати в предотвратяването на корупционните практики е важно мерило за успеха на всяко правителство, мерило за утвърждаващата се роля на гражданското общество и за въвеждането на съвременни стандарти на прозрачност и демократичен контрол.

Убедени сме, че обществото има право да изиска почтено и прозрачно управление, необременено от корупционни практики и рискове. Всеки български гражданин може и следва да изиска от всеки служител в администрацията, на всяко ниво, почтено отношение. За да отговори напълно на тези изисквания на гражданите, правителството ще провежда активна антикорупционна политика.

За ефективно противодействие на корупцията не са достатъчни само институционалните мерки. Необходимо е създаването на нов тип политическа и икономическа култура на нетърпимост към нея, а това е невъзможно без съвместните усилия на всички държавни институции, медиите, неправителствените организации и гражданите. Трябва да съществуват ясни граници на допустимо и недопустимо поведение, механизми, които ще създадат неблагоприятна за развитие на корупцията институционална и правна среда и обществена осведоменост за последиците от корупцията и причините за нейното съществуване.

Цели и принципи

Стратегията е насочена към реално намаляване както на административната корупция, така и на корупцията по високите етажи на властта и забележимо повишаване на доверието в институциите, на убедеността във върховенството на закона и равенството на всички пред него. Корупцията не трябва да е пречка за свободната стопанска инициатива, нормално функциониращата пазарна икономика и ефективното и ефикасно управление на страната. Във връзка с това стратегията поставя следните конкретни цели:

- Повишаване на общественото доверие в институциите и засилване на гражданския контрол.
- Повишаване на ефективността по предотвратяване на корупционните

- практики и ограничаване на корупционния рисък.
- Създаване на гаранции за прозрачност и отчетност в дейността и вземането на управленски решения на политическите лица и държавната администрация.
- Регламентиране на ясни и ефективни правила за взаимодействие между гражданите и служителите в администрацията.
- Утвърждаване на ценности като честност, почтеност и морал у служителите в държавните органи и в обществените отношения като цяло.

Изпълнението на стратегията ще се основава на следните **принципи**:

- Върховенство на закона за гарантиране ефективната защита на правата на човека, разделението на властите и равенство на всички граждани пред закона.
- Добро управление и задължение правителството да приеме ясни и ефективни действия, които напълно да удовлетворяват нуждите на гражданите.
- Прозрачност и активни консултации с гражданското общество и бизнеса при формулирането на политики и в процеса на вземане на управленски решения.
- Превенция на корупцията чрез приемане на ефективни мерки от правителство по предварително идентифициране на причините и условията, които биха могли да доведат до корупционно поведение, и ограничаването и/или елиминирането им.
- Ефективно противодействие на корупцията чрез въвеждане на механизми за бързо идентифициране и прекратяване на съществуващите корупционни практики.

I. Мерки в публичната сфера

Антикорупционната институционална и правна рамка в България е вече изградена. В изпълнение на приетите стратегически документи за противодействие на корупцията бяха въведени важни антикорупционни институционални механизми и правни инструменти. Предприетите антикорупционни мерки в публичната сфера доведоха до определени резултати в ограничаването на корупцията, но тя продължава да бъде един от основните източници на недоверие на гражданите към институциите, затруднява значително дейността на бизнеса и поставя сериозни пречки пред икономическото развитие на страната.

1. Превенция и противодействие на корупцията по високите етажи на властта

Предприетите досега действия бяха насочени главно към ограничаване на корупция по ниските етажи на държавната власт, засягаща най-широк кръг граждани, и в по-малка степен – към противодействие на корупцията по високите етажи на властта, чието разкриване и доказване е трудно и изисква специфични средства. Общественият интерес за разкриване на корупцията е по-голям от интереса за запазване на личните данни на лицата, заподозрени в корупция, особено когато тези лица са публични личности. Разкриването на случаи на корупция при никакви условия не може да бъде разглеждано като заплаха за сигурността на Република България и няма да бъде класифицирано като държавна или служебна тайна.

Мерките срещу корупцията по високите етажи на властта ще бъдат концентрирани в две главни сфери: първо, въвеждане на механизми на отчетност и контрол на лицата, заемащи висши държавни длъжности, и, второ, гарантиране на отчетността и прозрачността на финансирането на политическите партии. За постигането на тези цели правителството ще приеме следните мерки:

- Разработване на механизъм, гарантиращ ефективно прилагане и контрол на мерките, заложени в **Етичния кодекс на лицата, заемащи висши длъжности в изпълнителната власт**.
- Осигуряване на условия за прозрачност на **финансово-имущественото**

състояние на държавните служители на всички нива, включително на лицата, заемащи висши държавни длъжности.

- Регламентиране на **лобистката дейност** съобразно добрите практики в страните от Европейския съюз и дефиниране случайте на конфликт на интереси и други обстоятелства, които поставят под съмнение почеността и професионалната роля на лицата, заемащи висши държавни длъжности.
- Обучение по проблемите на корупцията, конфликтите на интереси и професионалната етика за всички министри, заместник-министри, членове на политически кабинети, областни управители, заместник областни управители, председатели и директори на агенции, членове на комисии и кметове.

2. Прозрачно партийно финансиране

За утвърждаване на демократична партийна система и прозрачно финансиране на политическите партии ще бъдат предприети по-нататъшни мерки за по-ясно разграничаване на публично-държавната и частно-партийната сфера и за стесняване на възможностите за прилагане на партийни критерии в управлението на държавната собственост, облагодетелстване на близки до партиите търговски дружества и нестопански организации и назначаване и освобождаване на държавни служители на ръководни длъжности в администрацията правителството ще предприеме следните действия:

- Въвеждане на механизми, гарантиращи пълна **прозрачност за източниците на финансиране** на политическите партии, включително на провежданите от тях предизборни кампании.
- **Санкции** за партии, които не осигуряват такава прозрачност или предоставят невярна информация за източниците и размера на финансирането си.
- Анализ на използването на **държавните субсидии** от политическите партии и засилване на контрола върху тяхното разходване и върху партийните финанси изобщо.
- Законодателно регламентиране на възможността политическите партии да извършват само определен вид **стопанска дейност**.

3. Мерки в централната и местната администрация

В хода на реформата в държавната администрация бяха въведени редица механизми за отчетност и добро управление. Необходимо е обаче предприемането на по-нататъшни мерки за подобряване на резултатите от дейността на различните администрации за постигане на прозрачност и откритост в организацията на тяхната работа. Антикорупционната политика в тази сфера ще бъде насочена към създаването на гаранции за прозрачност и отчетност в дейността на държавната администрация на централно и местно ниво, регламентиране на ясни и ефективни правила за взаимодействие между гражданите и служителите в администрацията и увеличаване на прозрачността при вземането на решения на управленско ниво. Правителството ще предприеме следните мерки:

- Постигане на единност и прозрачност в прилагането на **процедурата по назначаване на служителите** в администрацията, както и на отговорност за нейното неспазване, с цел да се стимулира конкуренцията, основана на професионални качества, и да не се допуска назначаването на служители по политически, личен, родов, приятелски или по друг нелегитимен белег.
- **Мобилност и ротация** на служителите в особено чувствителните към

корупционен натиск сфери.

- **Контрол** за спазване на разграничаването между назначенията в политическите кабинети и назначенията на другите служители.
- По-нататъшно оптимизиране на **процедурите за оценяване и професионално развитие** и на **конкурсите** за вътрешен подбор, както и превръщане на механизмите на **атестиране** в реално действащ инструмент, който да гарантира високия професионализъм на държавните служители; засилване на антикорупционните „фильтри“ в подбора и текущото оценяване и антикорупционната насоченост на професионалното обучение.
- Оптимизирането на системата за **допълнително материално стимулиране** в посока на по-ясното и регламентиране и намаляване на елементите на субективизъм, преместването на акцента от стимулиране на административната принуда към стимулиране на управлението на доброволното изпълнение на задълженията и по-ясното и обвързване със системата за индивидуално текущо оценяване.
- Укрепване капацитета на **инспекторатите** за разкриване и предотвратяване на случаи на корупция, конфликт на интереси и други нарушения на служебните задължения, включително чрез предвиждането на възможност инспекторатите да извършват проверки по молби, жалби и сигнали на граждани и въвеждане на механизми за мониторинг и анализ на тяхната дейност с оглед разработването на обща методика на инспекционната дейност.
- Усъвършенстване на регламента за **избягване конфликт на интереси** при преминаването на работа в частния сектор на служители от държавната администрация.
- Въвеждане на по-детайлни правила за личното поведение на служителите, както и за разкриване нарушения на **Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация** и санкционирането им.
- Създаване на адекватна система на **защита за лицата, които добросъвестно уведомяват за съмнения за корупция** в публичната администрация, и въвеждане на обучение на държавните служители за уведомяване при такива съмнения.
- Задължително **обучение по проблемите на корупцията**, конфликтите на интереси и професионалната етика за всички служители в администрацията.
- Превръщане на задължението **всяка администрация да се отчита за ежегодната си дейност пред Министерския съвет** от формално изискване в ефективен инструмент за реална оценка на ефективността на българската администрация.
- Повишаване **отчетността на администрацията пред обществото**, включително чрез механизмите и процедурите за предоставяне на достъп до обществена информация, електронен регистър за подадени жалби и сигнали и електронна система за обратна връзка.
- Усъвършенстване **правната уредба на държавната служба** и засилване ефективността на контрола върху работата на административните структури по прилагането ѝ.

4. Прозрачно и ефективно управление на системата на здравеопазването

Акцент в антикорупционната политика на правителството ще бъде поставен върху превенцията и противодействието на корупционните практики в системата на здравеопазването, която съсредоточава значителен обществен финансов ресурс и е от важно значение за социалното развитие на страната.

За ограничаване на корупционния потенциал в здравната система ще бъдат предприети целенасочени и последователни усилия в следните направления:

- Анализ и **оценка на корупционния рисък** в различните части от системата на здравеопазването.
- Ясно дефиниране и разделяне на функциите в сектора по отношение на източниците за финансиране на цялата здравна система, разпределението на финансирането и използването на ресурсите за осигуряване на здравни услуги. Установяване на **прозрачни механизми за движение на паричните потоци**.
- Създаване на механизми, гарантиращи прозрачно, ефективно и целесъобразно разходване на средствата за здравеопазване, в т.ч. въвеждане на **електронно здравеопазване**. Създаване и поддържане на система на отчетност, мониторинг и контрол на здравноосигурителните плащания.
- Усъвършенстване ефективността на осъществявания по отношение на лечебните заведения **финансов контрол**. Оптимизиране системата на разплащане в здравеопазването и подобряване независимостта на финансиращите структури.
- Въвеждане на **ефективен одитен процес** от страна на контролните органи чрез подобряване на връзката между разкриване на нарушенията и налагането на адекватни санкции.
- Създаване на по-широки възможности за предоставяне на **частни здравни услуги**, включително стимулиране на доброволното здравно осигуряване при ясно определени условия и строг контрол за спазването им.

5. Прозрачно и ефективно управление на системата на образованието

В сферата на **образованието** антикорупционните мерки ще бъдат част от общите усилия за реформиране на сектора за повишаване качеството на услугата. Правителството ще предприеме действия за:

- Извършване на **оценка на корупционния рисък** на всички нива в сферата на образованието.
- Стимулиране на висшите училища да приемат **конкретни антикорупционни мерки и програми** както по отношение на административното обслужване, така и по отношение на образователната услуга.
- В професионалното обучение и в системата на средното и висшето образование ще бъдат разработени и въведени **програми за стимулиране на почтеността и за поемане на лична отговорност**.
- Провеждане на **активна информационна политика** и стимулиране на партньорството между образователните институции, местните власти и неправителствените организации.

- Извършване на **проверки за избягване на конфликт на интереси** от членовете на комисиите за оценяване и одобряване на учебници и учебни помагала.

6. Предоставяне на качествени обществени и административни услуги

Правителството ще продължи да работи за подобряване качеството на обществените и административните услуги, които имат пряко отношение към бизнес средата, и ограничаване на възможностите за корупционно поведение в държавната администрация. Основните цели на антикорупционната политика в тази област ще бъдат насочени към по-ефективното прилагане на приетата законова рамка за административна дейност. Тези мерки ще намалят цената за доброволно спазване на правилата от страна на бизнеса и граждани и ще повишат доверието им в държавните институции:

- Продължаване изграждането на елементите на **електронно правителство** за неприсъствен достъп до централната и местната държавната администрация; засилване ефективността на хоризонталния контрол върху работата на административните структури чрез въвеждане на централизирани информационни системи на държавната администрация.
- Изграждане на **централизирана административна електронна система за регистрация на търговските дружества** и юридическите лица с нестопанска цел за създаване на по-добри условия за започване и извършване на бизнес и общественополезна дейност – сигурност, бързина, надеждност, равни възможности, както и преодоляване на грешките и корупцията във всичките й възможни разновидности.
- Ускоряване на процеса по предоставяне на **услуги „на едно гише“** с акцент върху стандартите за обслужване и каналите за комуникация и обратна връзка с клиентите. Облекчаване на административните процедури, когато те включват съвместна или последователна работа на няколко различни институции, т.е. въвеждане на **интегрирано административно обслужване**, което да замени предоставянето на услуги от няколко отделни администрации.
- Популяризиране и по-ефективно прилагане на разпоредбите на **Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност**, включително чрез ефективното въвличане в процеса на местната администрация, чиято роля във взаимодействието с бизнеса непрекъснато ще нараства след присъединяването на страната към Европейския съюз и по-широкото въвеждане на принципа за „мълчаливото съгласие“.
- Продължаване на работата по **намаляването на лицензионните и разрешителните режими** и прехвърлянето на специфични дейности по лицензирането към браншовите организации, като държавните институции се ограничат до контрола, включително върху отказите от издаване на разрешения и лицензи.
- Допълване на принципа за самооценка на държавната администрация с принципа за отчетност чрез приемане на стандарти за предоставяните административни услуги (например за време на предоставяне) и въвеждане на отворена и публична система за **оценка на качеството на обществените услуги**.

7. Институции за независим контрол и ограничаване на политическата и административната корупция

От особено значение за постигането на по-добри резултати в противодействието на административната корупция и корупцията по високите етажи на властта е

ефективното функциониране на вече създадените механизми за независим контрол. За превръщането на тези механизми в ефективен инструмент за превенция и противодействие на корупцията ще бъде оказано съдействие за:

- Укрепване на капацитета и разширяване на правомощията на **Сметната палата**, включително за осъществяване на контрол върху достоверността на информацията в подадените декларации по Закона за публичност на имуществото на лица, заемащи висши държавни длъжности, подобряване на координацията между дейността на Сметната палата с финансовоконтролните и регулаторните структури за противодействие на корупционни практики.
- Утвърждаване на институциите **парламентарен омбудсман и местни обществени посредници** като ефективни механизми за подобряване работата на администрацията на централно и местно ниво и за превенция и противодействие на корупцията: иницииране на законодателни промени за усъвършенстване на правната им рамка, осигуряване на подходящи материално-технически условия за осъществяване на тяхната дейност и въвеждане на вътрешноадминистративни процедури за оказване на съдействие и съобразяване с отправяните от тях препоръки.

8. Ефективност на наказателната политика срещу корупцията

Провеждането на наказателната политика на държавата, включително по отношение на корупцията, в голяма степен зависи от качеството на антикорупционното наказателно законодателство, ефективността на съда, прокуратурата, следствието и институциите извън съдебната власт, непосредствено свързани с дейността й, както и от ефективното им взаимодействие. Правителството ще предприеме своевременни действия за:

- Подобряване на **диалога със законодателната и съдебната власт** за провеждане на наказателната политика срещу корупцията и повишаване капацитета на правоприлагашите органи, в т.ч. създаване на високопрофесионален дознателски апарат.
- По-тясно сътрудничество и координиране на усилията между **антикорупционните звена в трите власти**.
- Анализ на **антикорупционното наказателно законодателство**, ефективността от неговото прилагане и налаганите наказания и иницииране на необходимите промени.
- Подобряване **обмена на информация** между отделните звена на съдебната власт и между тях и другите компетентни органи, ангажирани в противодействието на престъпността и корупцията, в т.ч. ефективно въвеждане в действие на предвидената в Закона за съдебната власт **Единна информационна система за противодействие на престъпността**.
- Унифициране и периодично актуализиране на **статистическа информация** за образуването и хода на наказателните дела за корупционни престъпления въз основа на **единна система от показатели**.

II. Мерки в стопанска сфера

При взаимодействието на държавата с частния сектор съществуват множество възможности за възникване на конфликт между обществения и частния интерес, които, при липса на ясна регламентация, силни институции и компетентна

администрация, създават потенциал за корупция и преразпределение на икономическите ресурси на страната извън формалните институции на пазара и правовата държава.

През последните години беше постигнат съществен напредък във финансовата стабилизация, либерализацията и изграждането на институционално-правната рамка на българската пазарна икономика, което доведе до създаването на по-добра бизнес среда, намаляването на дела на скритата икономика и ограничаването на корупцията в стопанската сфера. Българското правителство ще продължи своята политика за намаляване обхвата на държавната намеса за сметка на засилване на държавността и правовия ред. По този начин, ще се намалят възможностите за административна корупция, ще се подобри качеството на предлаганите услуги и ще се облекчи бизнес средата.

Много от предприетите до момента антикорупционни мерки са с дългосрочен характер и изискват по-нататъшни усилия за постигане на устойчивост на техните резултати. Основните антикорупционни усилия на правителството в стопанската сфера ще бъдат насочени към:

- **Прозрачно управление и контрол на обществените приходи и разходи** на централно и местно ниво (вкл. финансовите средства на Европейския съюз) в сферите на обществените поръчки, концесии, данъчното и митническото обслужване.
- **Подобряване на качеството и отчетността при предоставянето на обществени и административни услуги** за бизнеса и по отношение на големи и важни публични сектори като здравеопазването и образованието.
- **Въвеждане на ясни правила за публично-частно партньорство и създаване на среда за повече прозрачност в частния сектор.**

1. Прозрачно управление на обществените финанси

Обществените финанси, включително управлението на средствата от Европейския съюз, са основен инструмент за взаимодействие на държавата с частния сектор. Прозрачното им и ефективно управление е основен инструмент за **ограничаване на корупцията**. В периода 2006 – 2008 г. антикорупционните мерки на правителството ще бъдат съсредоточени в следните области:

1.1. Прозрачност и превенция на корупцията в администрирането на данъчните и митническите приходи

Ограничаването и предотвратяването на корупцията в администрацията по приходите и митническата администрация са ключови за подобряване на бизнес средата, за равноправно третиране на стопанските субекти и за намаляване на възможностите за нерегламентиран политически натиск върху бизнеса. Осигуряването на независимост и отчетност при данъчните и митническите услуги е основен инструмент за ограничаването на финансовите възможности на организираната престъпност. Политиката на правителството в тази сфера ще бъде насочена към:

- **Противодействие на измамите с ДДС.** По своя механизъм и мащаби това данъчно-финансово престъпление се доближава повече до формите на организираната престъпност, отколкото до конвенционалното укриване на данъци. По-конкретно възможностите за ограничаване на измами с ДДС ще се търсят чрез:

- Засилване на контрола за пресичане на схеми за фiktивен износ и фокусиране на вниманието върху сделките в Европейския съюз и действието на специалните ДДС режими;
- Ограничаване на възможностите за избягване на отговорност от получилия данъчен кредит, включително чрез предложение за регламентирането на наказателна отговорност за измами с ДДС.
- Засилване на координираните действия на Министерството на икономиката и енергетиката, Министерството на финансите и Министерството на труда и социалната политика за по-нататъшното **ограничаване на проявленията и въздействието на сивата икономика**. Особено внимание ще бъде отделено на сфери с идентифициран повишен риск.

- Оптимизиране на **контролно-ревизионната дейност** на администрацията по приходите. Сегашната организация на контролно-ревизионната дейност е ориентирана повече към увеличаване на тежестта и обхват на контрола, отколкото към оптимизиране на селекцията чрез използване на съвременни техники за оценка на риска. Във връзка с това са необходими мерки за оптимизиране на процеса за насочване, възлагане и отчитане на контролно-ревизионната дейност.
- Изграждане на ефективна **система за наблюдение и оценка** на данъчната и митническата практика. Разработване и внедряване на съвременни методологии, техники и индикатори за разкриване на измами, нередности и корупционно поведение.

1.2. Обществени поръчки и концесии

Обществените поръчки и концесиите са източник за насочване на държавни средства към частния сектор. Същевременно те са обект на административна корупция за получаване на нелоялен бизнес достъп до обществени ресурси и инструмент за политическо разплащане при осигурена от бизнеса финансова подкрепа. За да ограничи възможностите за корупция, правителството ще подобри максимално прозрачността при управлението на обществените поръчки и концесиите чрез:

- Укрепване на административния капацитет на първостепенните разпоредители с бюджетни средства за **многогодишно програмиране** на разходите и за приемане на разчети за планирани през годините обществени поръчки, концесии и управление на средства от бюджета на Европейския съюз.
- Подобряване на **системата по обжалване на процедурите по обществените поръчки** в съответствие с практиките на Европейския съюз.
- **Засилване на специализирания и обществения контрол** над процеса на отдаване на обществени поръчки както на местно, така и на централно равнище. Разширяване прилагането на електронните пазари за малки обществени поръчки.Осъществяване на ефективен контрол при разходването на **средствата по европейските фондове** и сключването и изпълнението на концесионни договори.
- Подобряване на качеството и нивото на подробност на предоставяната информация от **Регистъра на обществените поръчки** и **Регистъра на концесиите**, за да бъде гарантирана по-висока степен на медиен и обществен контрол.
- Спазване на принципа в националното законодателство по отношение на

обществените поръчки и концесиите **да не се добавят никакви допълнителни норми** освен задължителните по европейското законодателство.

- Повишаване на административната и финансовата осигуреност на работата на **Агенцията по обществени поръчки**, особено по отношение на нейните аналитични, информационни и контролни функции. Подготвяне на годишен анализ на законността и целесъобразността на договорените обществени поръчки склучени след пряко договаряне и под праговете, определени от Закона за обществените поръчки.
- Подобряване и модернизиране на системата за финансово управление и контрол в публичния сектор. Осигуряване на по-добро взаимодействие между Агенцията за финансово разузнаване с другите финансово-регулаторни и контролни органи.

1.3. Прозрачност в отношенията държава - бизнес: регламентиране на формите на публично-частното партньорство

Правителството ще допълни и доразвие съществуващата в момента законова регламентация на отношенията държава - бизнес в рамките на обществените поръчки и концесиите с правно регламентиране на формите на публично-частното партньорство. Наличието на ясна законова регламентация ще намали възможностите за „разплащане“ при корупцията по високите етажи на властта и ще позволи увеличаване на многообразието от ползотворни взаимодействия на публичния и частния сектор. Ще бъде заимстван опитът на Зелената книга за публично-частно партньорство на Европейския съюз от април 2004 г. и най-добрите практики в страните членки.

2. Утвърждаване на механизми за прозрачност в частния сектор: бизнес асоциации и корпоративно управление

Българското правителство ще работи за подобряване механизмите на корпоративно управление и на легитимни механизми за достъп на конкуриращи се икономически интереси до процеса на формиране на националната икономическа политика, които водят до намаляване на корупционния натиск от страна на бизнеса чрез:

- Подобряване на системата за **информиране на бизнеса**, особено на малките и средните предприятия, за законодателните инициативи и намеренията за промени в пазарните правила на правителството. Различните министерства ще въведат системност, последователност и координация в своята информационна политика.
- Стимулиране на средата за **развитие и укрепване на бизнес асоциациите** като важен партньор на правителството в множество инициативи, например при провеждането на обществени поръчки, лицензирането на бизнес дейности, финансирането и предоставянето на публични услуги и др.
- Подпомагане развитието на по-добро **корпоративно управление** и корпоративна социална отговорност в частния сектор.

III. Граждански контрол и активизиране на сътрудничеството с гражданското общество

През последните години капацитетът на гражданските организации да оценяват въздействието на антикорупционната политика и да предлагат ефективни решения за превенция и противодействие на съществуващите корупционни практики и корупционни рискове значително се повиши. Противодействието на корупцията се превърна в основна сфера на дейността за редица български неправителствени

организации, които със съдействието на медиите инициираха редица публични дебати за корупцията, както и за необходимите мерки за нейното ограничаване. Публично-частното партньорство допълва усилията на правителството за въвеждане на стандарти на прозрачност и отчетност и създава необходимите предпоставки за ограничаване на корупционните практики.

Натрупаният положителен опит показва целесъобразността от развирането на различни форми на публично-частно партньорство:

- Осъществяваният в течение на последните години независим (годишен и тримесечен) **мониторинг на корупцията** представлява форма на граждански контрол върху управлението и предоставя адекватни данни за ограничаване на корупционните практики и на корупционния натиск в различните обществени сфери.
- **Участие** на неправителствени организации в процеса на изработване на антикорупционни политики и инструменти, както и при оценката на тяхната ефективност.
- Антикорупционно сътрудничество между неправителствени и бизнес организации в процеса на изработване на съвместни механизми за **оценка на корупцията**.
- Въвеждане на програми за **обучение по проблемите на доброто управление** в рамките на съществуващата образователна система на страната, както и в контекста на образователните курсове, организирани от гражданските организации.
- **Регионално антикорупционно партньорство** с неправителствени организации и институции от съседните страни.
- Активно **международното сътрудничество** за въвеждане на съвременни стандарти на прозрачност и контрол върху бизнеса и финансовата сфера.

1. Институционализиране на гражданския контрол върху работата на администрацията, изработването и провеждането на политика на прозрачност

За да се утвърди наблюдаващата роля на организацията на гражданското общество и да се повиши превантивната функция на гражданския контрол, е необходимо по-нататъшното регламентиране на участието им в процеса на изработване и оценка на антикорупционни политики. Това ще се постигне чрез:

- Включване на представители на гражданските организации в работата на **основните държавни институции, изработващи политика за прозрачност**.
- Участие на неправителствени организации в сътрудничество с органите на местната власт и местното самоуправление в **антикорупционни инициативи и форуми на регионално и общинско равнище**.
- Сътрудничество с неправителствените организации и медиите при изработване и прилагане на **механизъм за публичност и прозрачност на антикорупционната политика и инструменти**.

2. Гражданско участие в превантивната дейност срещу корупцията

Гражданското общество е важен партньор и активен участник в противодействието на корупцията. Публично-частното партньорство ще бъде основна предпоставка за успеха на превенцията и противодействието на корупционните практики.

Правителството ще насърчава следните форми на гражданско участие:

- Участие на неправителствени организации и ангажиране на медиите в **информационно-образователната дейност** с антикорупционна насоченост.
- Партньорство и координация с неправителствените организации при разработването и провеждането на **обучителни антикорупционни програми** за представители на публичния сектор и бизнеса.
- Подпомагане на неправителствените организации при разработването и реализирането на **антикорупционни програми** както в рамките на образователната система, така и чрез специализирани образователни програми.

3. Оценка на разпространението на корупцията и на ефективността на антикорупционните политики

Правителството ще сътрудничи с неправителствените организации при оценката на тенденциите в еволюцията на корупционните практики, както и на ефективността на провежданите антикорупционни политики. Правителството ще предприеме следните действия:

- Участие на представители на неправителствени организации в изработването на **оценките за тенденциите в развитието на корупционната среда** в страната и в съответните публични институции.
- Включване на представители на неправителствени организации при **оценката на изпълнението на стратегията** и програмата за нейното изпълнение.
- Гражданско участие в процеса на системно изучаване и прилагане на най-добрите български и международни методологии, включително такива на Европейския съюз, Световната банка и други, за определяне на **критериите за оценка на антикорупционната политика**, осъществяването на **антикорупционни одити**, включително при изработването на ново или промяна на съществуващо законодателство, и др.

4. Сътрудничество между държавните органи и гражданските организации в усвояването на най-добрите международни практики

Българските неправителствени организации имат богат опит в работата с водещите международни институции в противодействието на корупцията. Правителството ще разшири сътрудничеството си с неправителствените организации в следните области:

- Осъществяване на съвместни проекти за **прилагане и адаптиране към българските условия на успешните антикорупционни практики и инструменти**, особено онези, които се прилагат от страните - членки на Европейския съюз.
- Развиване с посредничеството на неправителствените организации на **антикорупционно сътрудничество и обмен на опит с други страни**.

IV. Координация и изпълнение на стратегията

Комисията по превенция и противодействие на корупцията (КППК) е координатор на изпълнението на Стратегията за прозрачно управление, превенция и противодействие на корупцията за периода 2006 - 2008 г. КППК ще бъде изградена

на основата на Комисията за координация на работата по борбата с корупцията. Секретариат на комисията ще бъде дирекция "Главен инспекторат" на Министерския съвет.

Приоритетите на настоящата стратегия изискват Комисията по превенция и противодействие на корупцията (КППК) да изпълнява две основни функции:

1. Изработване на държавната антикорупционна политика

- На основата на стратегията КППК конкретизира основните параметри на държавната политика в областта на антикорупцията. Комисията предлага решения:
 - за приоритетите на антикорупционната дейност на правителството през съответните години;
 - за най-ефективните подходи за противодействие и превенция на корупцията в дадена обществено - политическа област;
 - за необходимите контакти с международни партньори и други.
- Изпълнението на тази задача налага и създаването на постоянен механизъм към Комисията за партньорство с бизнеса и неправителствените организации. Това сътрудничество има за цел да укрепи превантивната роля на КППК, като включи частния сектор и неправителствените организации в осъществяването на антикорупционни одити, включително при изработването на ново или промяна на съществуващото законодателство и др.

2. Контрол по изпълнението на стратегията и мониторинг на основните параметри на динамиката на корупцията в страната

- Всички държавни институции, които имат задължения по Стратегията за прозрачно управление и за превенция и противодействие на корупцията, периодично ще предоставят на Комисията информация за прилагането на мерките от стратегията и програмата за нейното изпълнение.
- Комисията ще одобрява системата от индикатори за изпълнението на стратегията и ефективността на антикорупционните мерки на държавните институции и ще обобщава информацията от тях.
- Комисията ще периодично ще обобщава напредъка в изпълнението на настоящата стратегия.
- КППК сътрудничи с институции на гражданското общество при провеждането от тях на периодични проучвания, оценяващи разпространението на корупцията в страната и нагласите на гражданите и бизнеса към качеството и резултатите от дейността на държавната администрация.